

9. 6. 2005

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výklad pojmu právo Evropské unie

V současné době se téměř na každém svém kroku setkáváme se slovy typu „právo EU nám stanoví“, „dle práva Evropské unie“, „zákon je v rozporu s právem EU“ apod. Ne každému je však hned jasné, co se pojmem právo Evropské unie rozumí, jaký má obsah a jaký je třeba rozdíl mezi právem Evropské unie a právem Evropských společenství. Cílem tohoto článku je proto zejména v krátkosti tyto pojmy definovat a uvést jejich vzájemný poměr.

Evropským právem, tedy právem EU, se rozumí souhrn právních norem zajišťujících institucionální soustavu Evropských společenství a fungování společného trhu ležících na pomezí práva mezinárodního a práva vnitrostátního. Evropské právo se dělí na dvě svébytné větve či podsystémy – právo komunitární a právo unijní. S ohledem na předpokládaný budoucí vývoj Evropské unie se dá ovšem předpokládat stále častější prolínání těchto dvou subsystémů a jejich nahrazením souhrnným pojmem „Evropské právo“.

Cílem komunitárního práva jakožto velice členitého právního systému tvořícího jeden ze tří pilířů Evropské unie je postihnout otázky související s aplikací Smlouvy o evropském sdružení uhlí a oceli (tzv. Pařížská smlouva), Smlouvy o Evropském hospodářském prostoru a Smlouvy o Evropském společenství pro atomovou energii (tzv. Římské smlouvy), jakož i jejich změn, doplňků a smluv o přistoupení nových členských států. Právo komunitární bývá také mnohdy nazýváno právem Evropských společenství. Na rozdíl od práva unijního, jenž je vybudováno na principu koordinace členských států, je právo ES vybudováno na principu subordinace (podřízenosti) členských států společenství. Jak je obecně známo, tyto smluvní dokumenty obsahují právní ustanovení upravující otázky fungování těchto tří společenství.

Právem unijním se rozumí zejména právo tzv. II. a III. pilíře EU, tj. právní akty společné zahraniční a bezpečnostní politiky (II. pilíř) a justiční spolupráce v trestních věcech (III. pilíř).

Právními nástroji uskutečňování společné zahraniční a bezpečnostní politiky jsou společné strategie, společné akce a společný postoj (stanovisko).

Právními nástroji justiční spolupráce v trestních věcech jsou mezinárodní smlouvy sjednané v rámci Rady Evropy, společné postoje a postupy a rámcová rozhodnutí a rozhodnutí.

Komunitární právo bývá v odborné literatuře nejčastěji členěno dle původu právních norem na primární a sekundární právo.

Primární právo je považováno za tzv. ústavní právo Evropských společenství. Jeho obsahem jsou právní normy obsažené převážně v zakládajících smlouvách Společenství. Mezi nejdůležitější z těchto smluv kromě smluv výše uvedených náleží dále např. Slučovací smlouva, Jednotný evropský akt, Maastrichtská smlouva o Evropské unii, Amsterdamská smlouva o revizi zřizovacích smluv a Maastrichtské smlouvy o EU či Smlouva z Nice.

Naopak právo sekundární tvoří právní akty přijaté orgány Společenství, tedy orgány vytvořené právem primárním, a proto můžeme uzavřít, že právo sekundární na právo primární bezprostředně navazuje a je od něj odvozeným. Orgány Společenství však mohou přijímat právo sekundární jen v těch oblastech, v nichž jsou k tomu zmocněny právem primárním.

Formy práva sekundárního jsou nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.

Nařízení je nejsilnějším z právních aktů sekundárního práva a pokud je primární právo považováno za ústavní právo ES, pak nařízení bývá dle takového členění považováno za zákony ES. Nařízení má obecnou závaznost jak na úrovni Společenství, tak na úrovni členských států, a je tedy závazné a bezprostředně použitelné v každém z členských států bez toho, že by muselo být do právního řádu kteréhokoliv z členských států transponováno. Nařízení může přímo zavazovat nejen členské státy, ale i vnitrostátní subjekty. V případě, že vnitrostátní právo není v souladu s

nařízením, má před ním nařízení aplikační přednost.

Každé nařízení musí být publikováno v Úředním listu Evropského společenství, což je podmínkou jeho platnosti a účinnosti. Úřední list je vydáván Úřadem pro oficiální publikace ES sídlícím v Lucemburku.

Směrnice je na rozdíl od obecně závazného nařízení závazná jen pro ty z členských států, kterým je určena, a to pouze ve svém výsledku. Nástroje, které si takovýto stát zvolí k naplnění směrnice, jsou ponechány čistě na jeho úvaze a dispozicích. Na rozdíl od nařízení musí být tedy směrnice do práva příslušného členského státu implementována a směrnice proto obsahuje lhůtu, v průběhu níž se tak musí stát. Členské státy zpravidla za účelem této implementace vydávají vnitrostátní právní akty se stejným cílem, jaký má směrnice. Pokud se tak nestane a členský stát směrnicí ve stanovené lhůtě neimplementuje do svého právního řádu, poruší tímto svým prodlením členský stát komunitární právo a může být postižen. Vedle toho může směrnice získat přímý účinek, to však jen tehdy, uplynula-li marně lhůta pro její provedení a je-li její obsah dostatečně jasně a jednoznačně zformulován a aplikovatelný bez dalších podmínek. Přímě účinná směrnice však nemůže ukládat povinnosti rovnou jednotlivcům. To však nebrání tomu, aby se jednotlivec vůči státu dovolal těch svých práv, která mu tato směrnice přiznává.

Většina směrnic je určena členskými státy obecně. Takovéto směrnice musí být publikovány v Úředním listu Evropského společenství. Obdobně jako u nařízení i u těchto směrnic je jejich uveřejnění podmínkou platnosti a účinnosti směrnice.

Rozhodnutí je závazný právní akt ve všech svých částech, avšak pouze pro toho, komu je určeno. Je tedy stejně jako nařízení přímo závazné. Rozhodnutí může být určeno jak konkrétnímu členskému státu, ale také jeho vnitrostátním subjektům. Z uvedeného tedy plyne, že se jedná o rozhodnutí s individuálním dopadem. Kromě nich však existují i rozhodnutí s dopadem normativním. Rozhodnutí nabývá účinnosti dnem svého doručení adresátu.

Doporučení a stanoviska nejsou závazná. Společenství pomocí doporučení poskytuje členským státům nezávazné návody pro jejich jednání a v rámci stanovisek vyjadřuje svůj postoj k vzniklým situacím.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržštěnosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)